

Анастасія Медведєва
Науковий керівник: викл. Крива Л. М.

РОЛЬ «СОФІЇВКИ» У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ ЮЛУША СЛОВАЦЬКОГО ТА СТАНІСЛАВА ТРЕМБЕЦЬКОГО

«Софіївка» – це одне з найвидатніших творінь садово-паркового мистецтва світу, яке також є одним з 7 чудес України. Варто згадати, що парк був заснований у 1796 році власником Умані, магнатом Станіславом Щенсним-Потоцьким та названий на честь його дружини Софії-Вітт Потоцької. Автором проекту і керівником будівництва став талановитий польський військовий інженер Людвіг Метцель. На його могилі у Варшаві написані слова: «Тут спочиває прах будівничого Софіївки».

Не дивно, що їй присвячено велику кількість віршів та поем, адже відвідавши цей парк один раз – обов'язково захочеш туди повернутись. До «Софіївки» завжди приїздила велика кількість відвідувачів, тож не дивно, що вона залишила свій слід у серцях багатьох людей, особливо у тих, чие життя тісно пов'язане з мистецтвом.

У свій час ось такий відгук про парк залишив І. М. Долгоруков: «Тут природа и искусство, соединив все силы свои произвели превосходнейшее творение. Какое стройное согласие в чудном слиянии их взаимной работы. Величественная в своей красоте «Софиевка» приводит в забвение сады Армидины и Вавилонские. Ничто не может сравниться с тем, что здесь видишь, всё пленяет и приводит в восторг...» [1, с. 227].

У житті польських поетів «Софіївка» відіграла не менш важливу роль. Найвизначнішим, у польській літературі, твором, який був присвячений парку, стала поема «Zofiówka», написана Станіславом Трембецьким у 1806 році.

З 1810 року і до самої смерті Трембецький був поетом при дворі Щенсного-Потоцького, отже, можна зробити висновок, що у «Софіївці» поет бував не раз. У своєму творі, у декількох рядках, автор звертає увагу на те, що перебуває він там лише для того щоб розповісти про парк :

«A dziś mię określania zatrudnią jedynie,
Skąd imię Sofijówki i dlaczego słynie?» [2].

Варто згадати, що поема була написана за дорученням Софії, завдяки чому «Софіївка» стала відомою і у Європі, після її публікації у Парижі в 1815 році. У своєму творі автор оспівував красу парку Потоцьких. Ця поема була високо оцінена Адамом Міцкевичем і, по суті, являє собою короткий поетичний путівник по парку.

В кінці поеми також є звертання і до самої Софії – автор прославляє її красу, наголошуючи на тому, що півсвіту від неї у захваті, а інша половина заздрить:

«Lecz te miejsca, Sofijo, więcej zdobiesz sama,
Podobniejsza niebiankom niż córkom Adama.
Ciebie to spuścił Olimp, chcąc trudy nagrodzić,

*I chcąc takiego męża ważne troski słodzić
Godne są w jego domu wiek utwierdzać złoty
Twe wdzięki, twe piękności, twe łagodne cnoty;
A póki między rodem ludzkim raczysz gościć,
Pół świata czcic cię będzie, drugie pół zazdrościć» [2].*

Не менше значення мала «Софіївка» і у житті одного із трьох національних поетів-пророків, а саме Юліуша Словацького. «*Насмілимось припустити, що вперше про Умань Юліуш почув ще у дитинстві. Напевно, то були відомості про Коліївщину і про знаменитий уманський парк «Софіївка». Як юнак освічений і шляхетний, із «Софіївкою» він міг ознайомитись через однойменну поему свого улюбленого автора – придворного віршописця уманських магнатів Потоцьких Станіслава Трембецького, написану за кілька років до Юліушевого народження» [3].*

Схоже, що поема Трембецького глибоко зачепила юного майбутнього поета. У 1826 році він пише вірш «Мелодія 2» у якому є згадка про «Софіївку», з чого можна зробити висновок, що у парку він побував ще до свого повноліття:

*«Gdybym znalazł dar, twemu odpowiedni sercu,
Oddałbym go ci chętnie tej samej godziny.
Byłem na wonnym kwiatów Zofiówki kobiercu,
Chodziłem po kwiecistych łąkach Ukrainy» [4].*

Наступного разу до Умані поет приїздить у липні 1827 року. Ми можемо лише уявити про ті враження, що залишила в його душі «Софіївка», якщо аж через чотири роки «...а саме 6 липня 1831 року, він напише в листі до своєї улюбленої мамусі з далекої Німеччини: «...З півгодини ми сиділи на плоскій вершині святині, подібної до льодовні Фетиди в Софіївці...» [3].

Прочитавши незакінчений роман «Король Лядави» 1832 року, перекладений з французької мови Василем Білоцерківським, можна зробити висновок, що Словацький не просто ідеально знав «Софіївку» та як вона виглядала у різні пори року, а й любив та захоплювався нею.

Розглядаючи вплив найпрекраснішої спадщини ЮНЕСКО на творчість видатних літераторів XIX століття, можна з впевненістю стверджувати, що це творіння людської майстерності та благовоління природи надихне ще не одного поета чи письменника на створення літературного шедевру.

Список використаних джерел:

1. Долгорукий И. М. Славны бубны за горами или Путешествие моё кое-куда 1810 года: Сочинение / И. М. Долгорукий – Москва : Университетская типография на Страстном Бульваре – 1870. – 355 с.
2. WIRTUALNA BIBLIOTEKA LITERATURY POLSKIEJ [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – GDAŃSK 2001–2003. – Режим доступу: <http://literat.ug.edu.pl/~literat/books.htm> (дата звернення 18.03.2017) – Назва з екрана.

3. Павленко Марина. «Юліуш Словацький і Уманщина» // Павленко М.С. // «Діалог двох культур», Річник ІХ, Зошит І, Кременець, 3–7 вересня, 2014. Варшава-Люблін. Видавництво – Архідицезії Любельської «Gaudium», Warszawa–Lublin, 2015. – С.73–79.
4. Juliusz Słowacki. Wiersze. Nowe wydanie krytyczne / Brzozowski Jacek, Przychodniak Zbigniew – Wydawnictwo Naukowe UAM – Poznań – 2005. – 925 с.

Іванна Медведчук, Дарія Дзьома
Науковий керівник: викл. Танасійчук Ю. М.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ

Науковими дослідженнями встановлено, що стан здоров'я, у великій мірі, залежить від способу життя людини. В зв'язку з цим, у психолого-педагогічній та спеціальній літературі ведеться досить активна дискусія про визначення й обґрунтування такого способу життя, який би дав можливість максимально підвищити рівень здоров'я у дітей, молоді та дорослих [2, с. 224]. Це призвело до виникнення терміну «здоровий спосіб життя». Здоровий спосіб життя – це індивідуальна система поведінки людини, спрямована на збереження і зміцнення свого здоров'я.

Здоровий спосіб життя, будучи індивідуальною системою поведінки людини, передбачає виконання певних правил поведінки, які впливають з його змісту: оптимальний рівень рухової активності, загартовування, раціональне харчування, дотримання режиму праці і відпочинку, особиста гігієна, психічна стійкість, відмова від шкідливих звичок, безпечна поведінка [4, с. 91].

Оптимальний руховий режим – найважливіша умова здорового способу життя. Його основу складають систематичні заняття фізичними вправами і спортом, зміцнення здоров'я і розвитку фізичних здібностей молоді, збереження здоров'я і рухових навичок, посилення профілактики несприятливих вікових змін. При цьому фізична культура і спорт виступають як найважливіший засіб виховання.

Поліфункціональний характер фізичного виховання проявляється в тому, що – це розвиток фізичних, естетичних і моральних якостей особистості школярів, організація їх суспільно корисної діяльності, дозвілля, профілактика захворювань, фізичні та психоемоційні тренування, комунікація [1, с. 206].

Фізичне виховання, як засіб формування здорового способу життя, використовується в школі протягом усього періоду навчання школярів і здійснюється в різноманітних формах, які взаємопов'язані, доповнюють одна одну і являють собою єдиний процес фізичного виховання школярів:

Уроки фізичної культури є основною формою фізичного виховання